روی دیوار

نمایشگاه «مهرثامن» در گالری مهرسان

نمایشگاه عکس «مهر ثامن» با ادای احترام به پرچم متبرک بارگاه امام رضا(ع) در گالری مهرسان تهران برپاست. علیرضا جانه، دبیر کانون‌های خدمت آستان قدس رضوی در استان تهران درباره دلایل برگزاری نمایشگاه گفت: «همه امکان رفتن به شهر مشهد مقدس را ندارند و تلاش ما این است فضایی معنوی را ایجاد کنیم و حال هم به واسطه چنین رویدادهایی برای ایجاد فضای مذکور تلاش کرده‌ایم و امروز مهرثامن در یکی از رواق‌های خود در خدمت حضرت رضا(ع) هستیم تا کاری هنرمندانه را رقم بزنیم.» فراخوان این نمایشگاه اواخر اردیبهشت منتشر شده بود و ۱۱۹۲ اثر در این نمایشگاه شرکت کردند که داوری آثار طی سه مرحله انجام شد. در نهایت ۷۵ عکس برای نمایش در نمایشگاه انتخاب شد و سه اثر هم به عنوان آثار برگزیده انتخاب شدند. همچنین سه نفر از شرکت‌کنندگان هم از سوی هیأت داوران شایسته تقدیر شناخته شدند. نفرات برگزیده این نمایشگاه امیرعلی جوادیان، حمید عزیزی خانقاهی و حمیدرضا حبیبی و تقدیرشدگان آن حامد خلیلی، سیدمصطفی یوسفی و هادی دهقان‌پور بودند. نمایشگاه مهرثامن در نگارخانه «مهرسان» از ۱۷ خرداد کار خود را آغاز کرده و تا ۲۵ خرداد ادامه خواهد داشت. علاقه‌مندان می‌توانند از آثار این نمایشگاه هر روز و از ساعت ۱۰ تا ۱۸ دیدن کنند.

گفت‌وگو

دکتر محمدهادی عبدخدایی در گفت‌وگو با «جام جم» تاکید کرد

امام رضا علیه‌السلام الگوی روابط بین ادیان

اگر روش امام پیاده شود، آتش‌افروزی در جهان از بین خواهد رفت

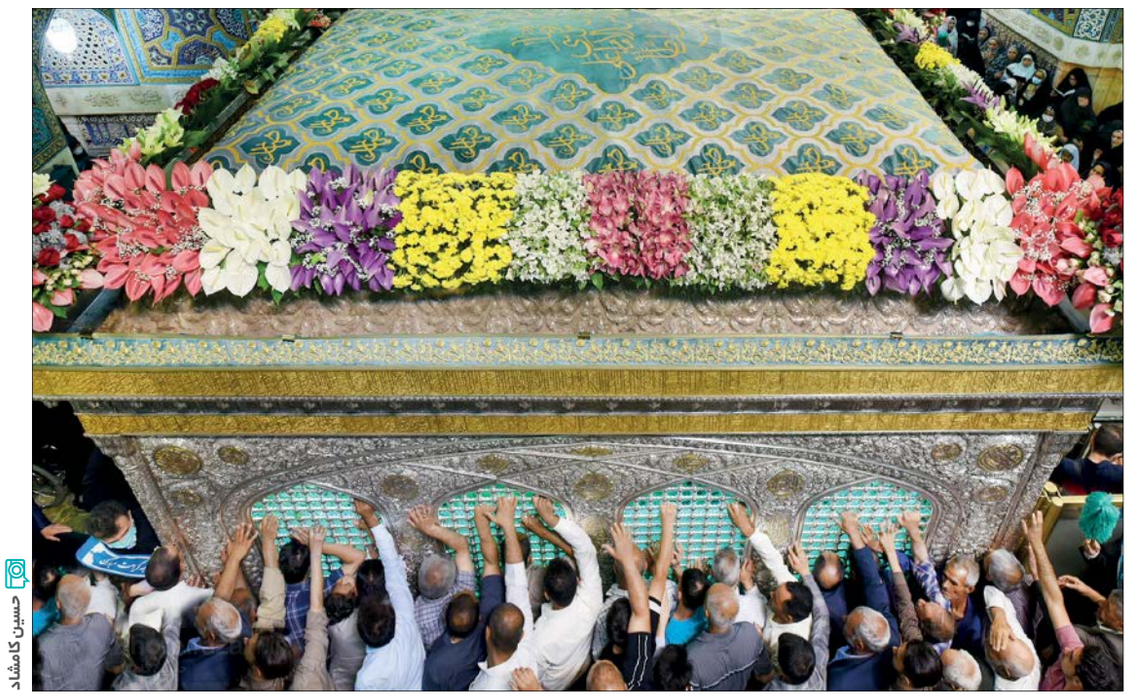

حسین کامشاد

نازلی مروت
روزنامه نگار

امام رضا(ع) با عناوین و القابی میان مسلمانان شناخته شده است که هریک از جایگاه ویژه آن امام همام خبر می‌دهد. جایگاهی که برخاسته از اقدامات و تدبیر آن حضرت در دوره امامت خود است. عالم آل‌محمد لقبی است که امام کاظم(ع) به ایشان داد. گرچه صادقین(ع) بنیانگذار مکتب علمی و اعتقادی شیعی هستند اما استفاده از این عنوان برای امام رضا(ع) بیانگر اهمیت اقدامات ایشان در ادامه فعالیت‌های علمی امامامان پیشین در دوره طلایی امامت هشتمین پیشوای شیعه است. یکی از مهمترین اقدامات امام رضا(ع) شرکت در مجالس علمی با محوریت گفت‌وگوی ادیان است. مجالسی که مامون عباسی با حضور رهبران و سران ادیان ابراهیمی و حتی مکاتب مادی آن ایام برگزار می‌کرد. حضور امام به عنوان پیشوای مذهبی و چهره شناخته شده علمی امت اسلامی یکی از رویدادهای مهم آن ایام است که آوازه آن جهانی شد. شیوه گفت‌وگو، شیوه برخورد و معاشرت با دیگران، روش علمی، تسلط علمی، تکیه بر عقل و منطق موجب شد شکست خوردگان مکتب علمی امام رضا از او به نیکی یاد کنند و هرگز در برابر فرد پیروز میدان مبارزه علمی جبهه‌گیری نکنند بلکه خود رسانه آن جلسات علمی باشند. آیت ا... دکتر محمدهادی عبد خدایی در گفت‌وگوی پیش‌رو به بیان ویژگی‌ها و روش علمی امام رضا(ع) به عنوان شاخص گفت‌وگوی ادیان پرداخته است. دکتر عبدخدایی، نماینده مردم خراسان در پنجمین مجلس خبرگان رهبری است که پیش از این، نماینده ایران در واتیکان بوده است. او یکی از صاحب‌نظران درباره گفت‌وگوی ادیان و از مجتهدان بنام حوزه خراسان است که دکترای فلسفه از دانشگاه تهران اخذ کرده و استاد یار و عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد و از فعالان عرصه علوم دینی است.

؟ امام رضا(ع) را پرچم‌دار گفت‌وگوی ادیان می‌نامند آیا این روش امام ماهیت اندیشه‌ای ایشان بود یا شرایط اقتضا می‌کرد که امام گفت‌وگوی ادیان را در برنامه کاری خود قرار دهند؟

گفت‌وگوی ادیان مساله‌ای ریشه‌ای در تفکر اسلامی و شیعی است که به دیدگاه تشیع درباره امام و امامت برمی‌گردد. شیعه عقیده دارد امام از طرف پروردگار منصوب می‌شود و انتخاب خداوند متعال، حکیمانه است بنابراین کسی را برای رهبری امت نصب می‌کند که دارای جمیع فضائل باشد. منصوب خدا باید در دو ویژگی سرآمد باشد؛ علم و تقوا. ائمه اطهار(ع) در این دو ویژگی سرآمد مردم زمان خویش بودند. به گونه‌ای که حتی دشمنان آنان نیز به برتری امامان ما در علم و تقوی اعتراف می‌کردند. ائمه معصومین چون نسبت به ادیان دیگر عالم بودند، گفت‌وگوی ادیان در روش تبلیغی همه آنها بوده است. از پیامبر خاتم و امیرالمومنین تا سایر امامان ما به گفت‌وگوی ادیان توجه داشته‌اند اما در زمان امام رضا(ع) به دلیل توسعه علمی و فرهنگی، شرایط به گونه‌ای رقم خورد که فرصت گفت‌وگو با سران ادیان به شکل مناسبی صورت بگیرد. علاوه بر این امام رضا(ع) به امکان برقراری ارتباط با دیگران را به دلیل جایگاه سیاسی در دستگاه خلافت مأمون دست یافته بود و شرایط به گونه‌ای بود که امام وارد این گردونه بشوند تا بخشی از علم وسیع امام در اختیار دیگران قرار بگیرد. گرچه امام هشتم در مدت عمر خود همواره محل رجوع برای مباحث علمی و دینی بودند اما زمانی که مساله ولایت‌عهدی پیش آمد فرصت بهتری برای ارائه علم و دانش امام به دیگران فراهم شد.

؟ شرایط سیاسی و خواست مامون بود یا امام؟

مامون خلیفه‌ای بود که به علم و دانش علاقه داشت از طرفی به وجود امام هشتم در دستگاه خود افتخار می‌کرد. او خود اعتراف کرد که هرچه گشتم در میان علویون و عباسیون شخصی به فضائل علی‌بن‌موسی در علم و تقوا نیافتم. البته همه امامان ما دانشمند بودند و اطلاعات کاملی به ادیان الهی داشتند اما شرایط امام رضا برای ارائه در کرسی علمی فراهم بود تا برای همه اثبات شود امام سرآمد دیگران است. بی‌دلیل نیست که امام کاظم(ع) به فرزند خود لقب عالم آل محمد داد و فرمود: ایشان عالم آل‌محمد در میان شما و در این زمان است. یکی از ویژگی‌های مهم امام رضا این بود که وجهه علمی ائمه دیگر وجه ملی داشت اما چهره علمی امام هشتم(ع) جنبه بین‌المللی پیدا کرد.

مامون خودش چهره‌ای علمی بود و حضور امام رضا(ع) در مرو برای او یک برد بود. زیرا او با علمای دیگر بلاد در ارتباط بود و به مباحث علمی علاقه داشت. حتی در جلسه‌ای با حضور علمای اهل سنت ثابت کرد که امام علی(ع) برجسته‌ترین فرد در امت بوده، این اعتقادش بود اما از نظر سیاسی کار دیگری می‌کرد. به هرصورت او به دلیل علاقه شخصی به مباحث علمی، جلسات مناظره را تشکیل داد.

؟ علمای و سران ادیان از سرزمین‌های دیگر دعوت شدند یا در کسانی بودند که در خراسان ساکن بودند؟

امام رضا(ع) سرآمد علویون زمان خود بود. این را همه حتی مامون قبول داشت و برای این‌که از وجود امام بهره علمی ببرد سران ادیان را از دیگر سرزمین‌ها به مرو دعوت کرد. البته برخی در همان بلاد اسلامی ساکن بودند. رهبر مسیحیان (جاثلیق) و یهودیان (راس‌الجالوت)، صائبین (عمران صائبی) و برخی شخصیت‌های کلامی مانند مروزی در این جلسه‌ها حضور یافتند.

؟ هدف مامون شکست امام بود؟

برخی می‌گویند او قصد داشت تا امام را در این جلسات شکست دهد اما من معتقدم او چون مادری ایرانی داشت می‌خواست به واسطه عشق و علاقه ایرانیان، خاندان علی(ع) به آنها نزدیک شود. او می‌خواست از وجود نازنین امام هشتم برای منافع سیاسی خود بهره‌برداری کند. البته نظری هم وجود دارد که می‌گوید مامون عالم پرور و عالم‌دوست بود و می‌خواست از علم امام استفاده کند.

؟ علم دوستی ایرانیان در برنامه‌ریزی علمی مامون چه تاثیری داشت؟ واقعا می‌خواست از علم امام استفاده کند یا هدف سیاسی داشت؟

یک سیاست‌مدار ممکن است جهات مختلف شرایط زمانی، منافع شخصی و سیاسی را در نظر بگیرد. بنابراین مامون به این علاقه ایرانیان نیز آگاه بود نسبت به آن بی‌توجهی نمی‌کرد. اما اهداف سیاسی‌اش پررنگ‌تر بود. نقل شده است که وقتی بنی‌عباس به انتخاب ولایتعهدی امام رضا(ع) معترض شدند او گفت من نذر کرده بودم که اگر بر محمد امین پیروز شوم حق را به حق دار برسانم. اما برخی می‌گویند او در پشت صحنه، برنامه‌های دیگری داشته است زیرا یک سیاست‌مدار، پشت صحنه برنامه‌های دیگری پیاده می‌کند. به همین دلیل برخی می‌گویند مامون امام را مجبور به پذیرش ولایتعهدی کرد هرچند امام در هر صورت از شرایط ممکن بهترین استفاده در مسیر دین کردند.

؟ گفتید گفت‌وگوی بین‌الادیانی در دوره امام رضا(ع) چهره بین‌المللی امام را به مردم نشان داد، تکیه بر این روش در توسعه فرهنگ اسلامی در جهان امروز چقدر تاثیرگذار است؟

روش امام رضا(ع) در گفت‌وگو در جهان امروز می‌تواند مبدأ باشد. اسلام دینی است که با ادیان و جوامع برخورد باز دارد تا آنجا که می‌فرماید: «یا رسول ا... اگر یکی از مشرکین از تو پناه خواست به او پناه بدهید تا بیاید و کلمات الهی را بشنود، در پناه تو باشد تا به مأمن و مرکز امن و امنیتش برسانید.» اسلام درهای هدایت را باز گذاشته است. در زمان امام، کشور اسلامی توسعه یافته بود و مرز مشترک با دیگر کشورها بسیار بود، بنابراین افرادی که می‌خواستند تحقیق کنند زیاد بودند. وجود امام رضا به عنوان سرآمد علمی امت اسلام به این افراد کمک می‌کرد تا شنونده ندای اسلام باشند. قرآن هم همانطور که می‌فرماید: قل یا أَهْلَ الْکتاب تعالَوْا إِلی کَلمة سواءٍ بیْننا وبینکم أَلَّا نعْبُدَ إِلّا ا... وَلَا نشْرِك به شیْئًا وَلَا یتَخذ بعْضنَا بعضًا أَربابًا من دون ا... فإِن تولَّوا فقولوا اشْهدوا بأَنَّا مسلمون (آل عمران / ٦٤)

همه امامان ما دانشمند بودند و اطلاعات کاملی به ادیان الهی داشتند اما شرایط امام رضا برای ارائه در کرسی علمی فراهم بود تا برای همه اثبات شود امام سرآمد دیگران است

باید در رابطه مسائل اسلامی و انسانی این ندای قرآنی را جهانی بیان کنیم که بیایید با هم گفت‌وگو کنیم، در رابطه با مساله انسانی صحبت می‌کنیم. این وظیفه انسانی ماست و راهی است که اسلام معرفی کرده است. این روش امام رضاست. اگر این روش پیاده شود آتش‌افروزی‌ها در جهان از بین خواهد رفت، فقر و تبعیض نخواهد بود و ثروت بین افراد عادلانه تقسیم می‌شود. باید با روش گفت‌وگو محور امام رضا(ع) داروغه دهکده جهانی را به کنار راند. ما باید به پیروان ادیان جهان بگوییم که دینی که شما قبول دارید و وجدانی که خدا به شما داده باید مانع جنگ و استکبار و استعمار شود تا مردم جهان زندگی آرام و سالمی داشته باشند. این ندای پیامبرگونه روش گفت‌وگوی امام رضا است که تمامی ادیان داشته‌اند و در رأس آنها اسلام می‌تواند منادی خوبی برای سعادت بشری دارد.

نگاه

امام رضا(ع) و تلفیق علم و سیاست

امام رضا(ع) از باز شدن درها استفاده کرد و عالی‌ترین روش سیاستمداری را انجام دادند. به نظر من همین الآن اگر ما خواسته باشیم امام را در سیاست الگو قرار بدهیم بسیار اهمیت دارد. امام رضا رهبر دینی مردم و در سیاستمداری کنار مردم بود. در نماز باران شرکت کردند، برای نماز عید در مشایعت مردم حرکت کردند هرچند مامون مانع شد، کنار مردم بودند و پشت درهای بسته ننشستند بلکه در بین مردم و اقشار مختلف حضور داشتند. خلاصه آن‌که در همه امور روش پیامبرگونه داشتند، نه یک روش جبارانه و سلطان‌مآبانه، چون امام و رهبر امت بودند. این روشی بسیار عالی برای سیاستمداران است. امام در کنار همه فعالیت‌های علمی مراقب دولت در سایه دستگاه خلافت هم بود و به شرط عدم دخالت در عزل و نصب‌ها و لایتعهدی را پذیرفت تا منفعت آنها بر منفعت دین و مردم غلبه نکند. سیاست امام توام با دیانت بود، نه سیاستی جدای از دیانت. در زمان امام هشتم یک عده زاهد و عابد بودند که کاری به سیاست نداشتند و منزوی زندگی می‌کردند اما ورود امام رضا به سیاست نشان داد سیاست دینی امری مقدس است وقتی که همراه عدالت و نجات امت از ظلم و ستم باشد. سیاستی که به رشد علمی و فرهنگی مردم ختم شود. لذا امام در راس قرار گرفتند تا با استفاده از جایگاه سیاسی به رشد علمی امت و اجرای عدالت کمک کنند. جلسات علمی امام آزاد بود. طرفین می‌توانستند سوالات و اشکالات خود را بپرسند و آزادانه پاسخ بشنوند و پاسخ بگویند. امام با این روش کنگره‌های علمی برپا می‌کردند و تریبون آزادی در خدمت امام هشتم(ع) برگزار شد. البته در تریبون آزاد باید توجه داشت که دیگران از امکانات مسلمانان سوءاستفاده نکنند. یعنی در مسیر منافع اسلامی باشد نه این‌که هر کسی بیاید و بخواهد القائات خودش را به عنوان تریبون آزاد بگوید.

شعر امروز

از غم صیاد می‌گویند آهوها

سیده تکتم حسینی

ای سلام گرم خورشید از فراسوها به تو
شب پناه آورده با انبوه شب‌بوها به تو
بغض خود را ابرها پیش تو خالی می‌کنند
از غم صیاد می‌گویند آهوها به تو
ای ضریحت عشق! از هر لذتی شیرین‌تر است
لحظه‌ای که می‌رسد دست النگوها به تو
چون کبوتر دست برمی‌داشتند از رسم کوچ
فکر می‌کردند اگر روزی پرستوها به تو
نسخه درماندگان است آب سقاخانه‌ات
ای که دارد بستگی تأثیر داروها به تو
نغمه نقاره یک سو، یک طرف هوهوی باد
من دلم را داده‌ام در این هیاهوها به تو

نامش عشق است

محمدحسین ملکیان

گریه‌ام در حرم از روی پریشانی نیست
که پریشانی از آداب مسلمانی نیست
در طوافند چنان موج کبوترهایت
که در این سلسله انگار پریشانی نیست
دست خالی‌ست کسی که به حرم می‌آید
اول صحن نیازی به نگهبانی نیست
عربی آمده پابوس تو و می‌دانم
همه حسرتش این است که ایرانی نیست
شمس تبریز، مراد دل مولاناهاست
در دل ما که به جز شمس خراسانی نیست
گریه کردم که بدانند همه، از من و تو
هیچ یک اهل نظربازی پنهانی نیست
یک نفربین من و توست که نامش عشق است
مگر او اهل گذر باشد و می‌دانی... نیست

این حرم

مریم کرباسی

این حرم در طول سال از بس که زائر داشته
خاطرات خوب و شیرینی به خاطر داشته
فرق شهرت با تمام شهرها این است که
شهر زیبای تو هر فصلی مسافر داشته
هرکسی یک بار اگر حتی به مشهد آمده
دائماً حال خوشی با آن مناظر داشته
آسمانت، گنبدت، صحن و سرای مرقدت
جایگاهی ویژه در شعر معاصر داشته
چون هوای غربت ما شاعران خسته را
با هوای غایبین، در حال حاضر، داشته
من به جرأت گفته‌ام قد تمام خادمان
بارگاهت تا همین امروز، شاعر داشته
جالب است آقا! خیابان‌های اطراف حرم
نیمه شب‌ها هم شبیه روز عابر داشته
هرکسی مهر تو باشد در دلش، انگار که
در میان سینه یک صندوق جواهر، داشته
باطن هرزائری با دیدنت شد روسپید
رو سیاهی را اگر حتی به ظاهر داشته
هر که با من بوده است از ابتدای این غزل
مطمئنم حال خوبی تا به آخر داشته

نمای نزدیک

پرداخت ۹۰ درصد مطالبات ناشران

سخنگوی سی‌وسومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از پرداخت ۹۰ درصدی مطالبات ناشران بخش مجازی نمایشگاه امسال پس از گذشت ۱۰ روز کاری خبر داد. علی رمضانی با بیان این‌که ۹۰ درصد مطالبات ناشران شرکت‌کننده در بخش مجازی نمایشگاه امسال براساس بسته‌هایی که به خریداران تحویل داده شده، به شماره حساب اعلامی ناشران در زمان ثبت‌نام، واریز شده است، گفت: «مابقی تسویه حساب با ناشران حاضر در این نمایشگاه نیز پس از رسیدن آخرین مرسولات خریداری شده در نمایشگاه به دست مخاطبان، پرداخت می‌شود.» قائم‌مقام سی‌وسومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با تاکید بر این‌که در این دوره از نمایشگاه بیشترین نسخه کتاب در حوزه کودک و نوجوان به فروش رسیده است، بیان کرد: «پس از حوزه کودک و نوجوان، از کتاب‌های ادبیات، علوم اجتماعی، دین و کمک آموزشی استقبال بیشتری صورت گرفته است. ۲۱۱ میلیارد و ۳۵۰ میلیون و ۴۳۵ هزار و ۵۹۴ تومان کتاب در دو شکل فیزیکی و مجازی سی‌وسومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به فروش رسید؛ از این مبلغ ۱۰۷ میلیارد و ۴۵۰ میلیون تومان در بخش فروش فیزیکی و ۱۰۳ میلیارد و ۸۹۲ میلیون تومان در بخش مجازی ثبت شده است.» / جام جم

از جشنواره همدان چه خبر؟

مسعود ویژه، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان همدان از حضور هنرمندان پنج کشور ایتالیا، ارمنستان، یونان، ترکیه و عراق در جشنواره بین‌المللی تئاتر کودک و نوجوان همدان خبر داد.

وی با بیان این‌که جشنواره بیست‌وهفتم از یکم تا ششم تیرماه در کهن‌شهر همدان برگزار خواهد شد، افزود: «برگزاری مطلوب جشنواره هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط را می‌طلبد.»

ویژه با اشاره به این‌که شعار جشنواره امسال «تئاتر، پرواز پروانه‌های خیال» است، تصریح کرد: «هدف از این شعار، حمایت از آثار هنری خلاق و تربیت نسل آینده بر اساس اصول ایرانی ـ اسلامی است.»

وی جشنواره بین‌المللی تئاتر کودک و نوجوان همدان را جزو ۱۶ رویداد معتبر بین‌المللی در حوزه تئاتر دانست و گفت: «برگزاری جشنواره به لحاظ دیده شدن استان و شهر همدان و جذب اعتبارات بین‌المللی نقطه عطفی است.» / جام جم

هدیه یک کنسرت به دانشجویان

کنسرت همایون شجریان تیرماه امسال همراه با گروه سیاوش به رهبری آرش گوران در سالن وزارت کشور برگزار می‌شود.

همایون شجریان عصر پنجشنبه در صفحه شخصی خود در فضای مجازی نوشت: «به اطلاع دوستداران عزیز می‌رساند، یکم، دوم، سوم، پنجم و ششم تیرماه، همراه با ارکستر سیاوش به رهبری آرش گوران در سالن همایش‌های کشور (سالن وزارت کشور) در خدمت شما بزرگواران هستیم.»

این خواننده موسیقی ایرانی همچنین نوشته است: «حسب وعده برای امکان حضور بیشتر شما علاقه‌مندان، کمینه بهای بلیت برای هر جایگاه در نظر گرفته شده است. همچنین جایگاه VIP برای اهدا به دانشجویان اختصاص داده شده است. عزیزان می‌توانند در صورت تمایل، شماره دانشجویی خود را از ساعت ۱۷ یکشنبه ۲۲ خرداد تا ۱۷ چهارشنبه ۲۵ خرداد به شماره ۲۰۰۰۹۰۹۰ ارسال کنند. چنانچه درخواست‌های رسیده بیش از گنجایش جایگاه مذکور باشد، انتخاب به قید قرعه انجام خواهد شد.»

شجریان ۲۲ اردیبهشت امسال در نشست خبری و آیین رونمایی از آلبوم موسیقی «گاه فراموشی» وعده داده بود تیرماه امسال کنسرتی را در تهران برگزار خواهد کرد. / جام جم

کتابی برای شناخت منافقین نداریم

محمدصادق کوشکی، استاد دانشگاه تهران با بیان این‌که عمده فعالیت منافقین بر جنگ روانی متمرکز شده است، گفت: «منافقین به‌طور مشخص در اینستاگرام، توییتر و تلگرام به فعالیت مشغول هستند و این گروهک به دنبال ترور ذهن و ترور امید در جامعه هستند.»

وی تأکید کرد: «این افراد ترور را در فضای ذهن‌ها و در بستر رسانه‌ها دنبال می‌کنند و برای عملیاتی این چنین، در قالب یک ایرانی، هموطن و با بهانه‌های مختلف ظاهر می‌شوند و بذر نفرت، یاس و ناامیدی را در جامعه می‌کارند.»

کوشکی افزود: «برای عامه مردم شاید کتاب مناسبی ـ هنوز ـ تالیف نشده باشد؛ کتابی که حجم محدودی داشته باشد و در سرخط‌ها بتواند ماهیت این گروه را بیان کند.» وی ادامه داد: «در مورد اقدامات گروهک منافقین لازم است کتاب‌هایی برای نوجوانان داشته باشیم که نداریم. همچنین برای جوانان و مطالعه عمومی لازم است کارهایی داشته باشیم که متاسفانه ندیدم.» / ایبنا